

George Marcu: “Întâi mă împrietenesc cu textul...”

Marele număr de spectacole prin care v-ați afirmat la Radio, la Televiziune, în teatrele din București și din țară vă recomandă ca pe un muzician dominat de un fel de febrilitate, de o neliniște creatoare colorată în mereu alte nuanțe. Care e sursa vitalității dumneavoastră?

Simt într-adevăr o energie care se trage din toate întâmplările vieții mele, din temperamentul meu, din dorința de a cunoaște înfățișările ascunse ale lumii și de a mă regăsi în fragmente de oglindă. Apare câteodată între oameni un fluid subtil, care echivalează cu o comunicare în registre mai puțin accesibile în mod obișnuit. Când vin la o repetiție în teatru, actorii îmi zic: “Prezența ta ne încarcă, ne dă ceva...”. Acolo nu stau o clipă: urlu, dau din mâini, cânt cu ei – e o forță în mine care se transmite. Nu cred că lucrul în teatru se poate face apatic, fără dăruire totală. E o curgere de senzații care împinge mai departe limitele trăirilor, o înlănțuire de surprize, de revelații chiar, și de aceea mi-au plăcut întotdeauna mai mult repetițiile decât spectacolele, mai ales decât spectacolele de premieră. Uzura intervine când obosești psihic, când te istovești, și atunci începi și să te repeți, să umbli la “sertărașe”. Există o oboseală a creației care se răsfrânge în plan fizic. În momentul în care, fizic, n-aș putea transmite forța muzicii gândite de mine, aș reflecta foarte serios dacă să continuu sau să fac altceva.

Muzica de scenă nu are un public al ei și nici o existență au-

tonomă. Ceea ce îndeobște e privit ca un neajuns este, însă, probabil, un stimul pentru concentrarea sugestiilor, pentru descoperirea aceluși plus de expresivitate, de viață, căutat prin sonoritățile unui spectacol.

Să vă spun de ce e bine ca muzica să moară o dată cu spectacolul. În jurul nostru se află spații care, la un anumit moment, concentrează vibrațiile sonore. Ele au un efect special asupra celor care ascultă, și uneori se întâmplă – ca într-un fel de magie, printr-un miracol – să se producă o unitate de vibrație. Universul se umple atunci de ecouri. Muzica de teatru are o vibrație aparte. Vibrează sau nu, se întâmplă sau nu se întâmplă minunea! Viața ei ține de clipa de grație, iar după această clipă suspendată în timp urmează, firesc, tăcerea, golul, moartea. Este că o arderă cu flacără mare, o energie care iluminează și își desface prea-plinul peste oameni.

Ați lucrat cu regizori diferiți și v-ați acomodat cu stilurile cele mai variate. E dificil să vă păstrați recognoscibilă semnătura?

E aproape o obișnuință să lucrez în paralel la mai multe montări. Așa s-a întâmplat cu colaborarea mea simultană la două spectacole importante: *Pericle*, în viziunea lui Hausvater, și *Mireasa mută*, regizat de Tocilescu. Hausvater îmi cerea o muzică totală – cât dura spectacolul, dura și muzica. Înregistrările se făceau cu patru magne-tofoane și exista și un percuționist *live*. Întâmplător, Jonson a fost contemporan cu Shakespeare, dar între spectacole nu

exista nici o legătură. Tocilescu voia un muzical, o comedie ușoară. În același timp eram pus în situația de a mă plia pe temperamentul absolut fantastic al lui Hausvater, care îmi cerea veșnic altceva, îmi zicea într-o română aproximativă: “Vreau o muzică enormă”. Iar eu trebuia să intuiesc gândul lui. Veneam la Tocilescu și el îmi spunea: “Tu mă trădezi. Aici oamenii te așteaptă. Cântă *live*. Fac muzica împreună cu tine”. Știți cum se poate realiza acest balans, acest mers pe sârmă, fără să cazi în gol? Iubind foarte mult teatrul, dar fiind, într-un fel, ca meleon. Lucram la *Pericle* în atmosfera aceea foarte dură – Hausvater voia să se joace cu sânge, să fie îngrozitor. Ajungeam apoi în atmosfera destinată de la *Mireasa mută*. Automat, mă transformam. Probabil că am și temperament de actor. Joc împreună cu interpretii, crez muzica o dată cu ei. Nu cred în acei muzicieni care rămân prizonieri în cetatea sunețelor lor. Important este să fii cinstit cu tine, să nu te minți, să poți intra fără crispări și conformisme în atmosfera unui spectacol. Sunt puțini compozitori de muzică de teatru, cu toate că țara asta e plină de compozitori talentați. Muzica de scenă implică o naturală înclinație către teatru a creatorului ei. Și ca să glisezi ușor între atâtea registre trebuie să fii nițel cabotin.

Ce resimți totuși ca discordant într-un spațiu pe care îl vedeți atât de plin de armonie? V-a nemulțumit vreodată felul în care a sunat muzica dumneavoastră în spectacol?

Da, de multe ori. Bucuriile mari sunt la repetiții. La noi actorul, totuși, nu e un cântăreț. Eu nu-i cer să devină altceva decât este. Glasul lui nu trebuie să țin-tească performanțe tehnice într-un sens clasic, ci emoția care să îmbogățească personajul. Eram nemulțumit când, la repetiții, actorii erau preocupați, inhibați de faptul că urmează să cânte. Le spuneam: "Uitați de asta! Fiți voi înșivă! Sunetele sunt reperele pe care vă jucați. Sunt ca decorul pe care pășiți. Le știți acum. Sunt acele trei trepte... Nu le mai numărați! Urați pe ele!"

Bucuria și entuziasmul cu care îmi vorbii mă face să cred că tot ce atingeți cu gândul se transformă miraculos în muzică. Lucrez de fapt fără pauză. Când merg cu autobuzul, când mă plimb, mi se întâmplă să mă rup total de atmosferă și să îmi proiectez muzici în interior. Câteodată, ceea ce văd - fragmentul de imagine - îmi creează o emoție transferată apoi în partitura pe care o imaginez, îmi deschide o poartă către niște sunete care existau în mine, dar nu se legau până în clipa aceea. Când sunt pus în fața unui text, nu fac nimic altceva decât să eliberez muzica pe care o conține deja. De aceea, întâi mă împrietenesc cu el, îl învăț pe dinafară. Dacă nu îl cunosc, dacă nu îi învăț respirația, nu mi se dezvăluie muzica lui interioară. Orice text bine scris are în el o muzică. Actorul se încarcă, se umple cu acele sunete și le amplifică. Există o relație și între decor și muzică. De fiecare dată cer să mi se arate măcar schițele. O muzică fără legătură cu decorul naște disonanțe, chiar confuzii. Dacă un decor este metalic, sunetele în scenă trebuie să fie tăioase. Un decor luminat cald cere un violoncel.

Ce a adăugat modulul dumneavoastră de a gândi muzica faptului că lucrați de atâta vreme pentru publicul nevăzut, avid să ghicească din zgomote și efecte sonore, din muzica de atmosferă toată mișcarea și culorile unei vieți adevărate?

Prin zgomote și muzică teatrul radiofonic trebuie să suplinească decorul din scenă. Multe dintre lucrurile pe care le-am experimentat în teatrul radiofonic m-au ajutat imens pe scenă - firește, ocupându-mă cu altceva decât cu ceea ce fac într-un studio de radio, dar înțelegând, în plus, importanța sugestiei unei imagini pentru ascultători. Prin muzică se ajunge în zone fantastice, în funcție de sensibilitatea fiecăruia. Pentru un compozitor e captivant să lucreze pentru teatrul radiofonic, dar creația lui își găsește sunetul autentic doar în acordul esențial cu sala fremătătoare, cu cei care dialoghează sub bolta de

care îi va pregăti în domeniul mișcării scenice, al impostației vocale, al interpretării la cel puțin un instrument, va da în timp această imagine. Tinerii actori trebuie să înțeleagă că fără un bun antrenament în ceea ce privește mișcarea scenică și muzica nu pot face față în această meserie. În România e greu: actorii sunt complexați de partea muzicală, pe care o percep ca pe un efort în plus. Nu știu dacă muzica îi face mai buni pe oameni, dar îi face să comunice mai intens, mai liber. Înveți să cunoști ceva din ordinea secretă a sunetelor. Pentru că e cea mai abstractă dintre arte, muzica influențează psihicul mult mai

stări și de idei a unui spectacol. Aveți un vis secret, un proiect pe care ți-neți să-l vedeți împlinit?

Da. Vi-l voi dezvălui în parte acum. Îmi doresc din suflet să realizez o școală. Am lucrat în toate teatrele, încercând cele mai variate experiențe. Vreau să avem o școală care să dea imaginea a ceea ce înseamnă teatrul muzical, iar o școală pentru absolvenții Facultății de Teatru,

direct decât cuvântul. Oricât de frumos e spus cuvântul, până ajunge la inimă se răcește, imaginea se voalează. Un actor se desăvârșește prin muzică, exersează un alt mod de a intra în relație cu publicul, de a-l cuceri. Chiar dacă în teatru ea nu este regină, muzica ne arată câteodată calea pe care trec îngerii.

Adina Bardas